

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ТА СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ПАРАМЕТРИЧНИХ ПРИКМЕТНИКІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЗАГАЛЬНОГО МАЛОГО РОЗМІРУ (НА МАТЕРІАЛІ ФІЛЬМІВ КАНАЛУ ВВС “THE BLUE PLANET” ТА “LIFE”).

Наталія БЕРЕГОВЕНКО, Наталія ДЕМЧЕНКО,
Білоцерківський національний аграрний університет,
nataliia.berehovenko@btsau.edu.ua; natalia.demchenko@btsau.edu.ua

PECULIARITIES OF USE AND METHODS OF TRANSLATION OF ENGLISH ADJECTIVES OF DIMENSION TO DENOTE THE GENERAL SMALL SIZE (BASED ON THE FILMS OF THE BBC CHANNEL “THE BLUE PLANET” AND “LIFE”)

Nataliia BEREHOVENKO, Nataliia DEMCHENKO,
Bila Tserkva National Agrarian University,
Researcher ID: B-8029-2019; ORCID: 0000-0003-3825-0390
ORCID: 0000-0001-8279-0613

Наталія Береговенко, Наталія Демченко. Особенности применения и способы перевода английских параметрических прилагательных для обозначения общего малого размера (на материале фильмов канала ВВС “The Blue Planet” и “Life”). Научная новизна статьи заключается в том, что, несмотря на значительные достижения отечественной и зарубежной лингвистики в изучении английских параметрических прилагательных, проблема их полевой семантики с достаточно широким диапазоном лексической сочетаемости до сих пор остается недостаточно изученной. Поэтому в данной работе освещается проблема адекватного перевода и выбора лексического соответствия из широкого ряда синонимов, входящих в лексико-семантическую группу параметрических прилагательных. Новым также является и материал исследования – англоязычные фильмы и их устный синхронный перевод, который фиксировался нами в письменной форме. Основным методом исследования является комплексный переводоведческий; также используются индуктивный и дедуктивный методы для обобщения отобранного языкового материала и вывода новых положений на основе общеизвестных. **Выводы.** Параметрические прилагательные микрополя для обозначения общего малого размера *small, little, tiny, minute, microscopic, miniature, slight* воспроизводятся при переводе адекватно. В отличие от других параметрических прилагательных этого же микрополя, *small* и *tiny* употребляются с большим количеством компаративных структур. В основном замечено использование таких лексико-грамматических трансформаций при переводе, как замена слова одной части речи на слово другой (номинализация, адвербализация), лексическая (контекстуальная) замена, смысловое развитие, антонимический перевод.

Ключевые слова: параметр, прилагательное, перевод, семантика, фильм, переводческие трансформации.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Основними формами існування матерії є час, рух та простір. Параметричність є однією з фундаментальних якостей останнього. Люди різних національностей завжди усвідомлювали різницю у розмірах осіб та предметів і відчували потребу передати її у своєму мовленні. З'явилися відповідні лексичні одиниці, які були покликані якнайточніше пояснити розмір кого- або чого-небудь. Мовні одиниці зі значенням величини є, очевидно, однією з найдавніших лексичних груп будь-якої мови¹.

Сучасний етап розвитку лінгвістики характеризується посиленою увагою до системного аналізу та структурування лексичного складу мови, зокрема назв розміру. Праця присвячена дослідженню параметричних прикметників в англійській мові та способів їх перекладу на українську та російську мови на матеріалі фільмів каналу ВВС “The Blue Planet” та “Life”. Під поняттям “параметричні прикметники” ми розуміємо прикметники, які означають великий чи малий розмір предметів та об'єктів навколишнього

світу.

Параметричним прикметникам присвячена низка праць у вітчизняних мовознавчих студіях. Дослідження прикметників розміру здійснювалося не тільки на матеріалі різних мов (української, російської, англійської, німецької, давньогрецької та інших), але й в різних аспектах, як-от: 1) їх структурно-семантичних особливостей (Архелюк В. В., Гумовська Г. Н., Дзеньдзюра Н. І., Жукова В. В., Кривченко Е. Л., Любкін В. В., Маргалітадзе Т. Д., Рудик Т. З., Соколова В. М., Соловійова О. В., Стальмашевська Е. В., Хавкіна О. М., Шрам А. Н., Щепликіна Т. А., Givon Т.); 2) їх парадигматичних особливостей (Архелюк В. В.); 3) синтагматичних особливостей (Архелюк В. В., Левицький В. В., Сергєєва Е. Н., Beard R., Bolinger D.); 4) в типологічно-зіставному аналізі (Кшановський О. Ч.); 5) сполучуваності таких прикметників у когнітивному аспекті (Андрусь А. Ф., Архелюк В. В., Афанасьєва Т. В., Бистрова Л. В., Гумовська Г. Н., Пахолок Г. М., Соловійова О. В.); 6) синонімія та антонімія (Аксьонова-Пашковська Г. В., Бублик О. В., Денисова С. П., Олівер Е., Харитончик З. А.); 7) компаративний аналіз (Зімон Г.,

¹ Arhelyuk V. V. Prykmetnyky rozmiru v suchasnij anglis'kij movi [Adjectives of dimension in modern English]: avtoref. dy's. ... kand. filol. nauk: 10.02.04, Chernivtsi, 1999, P. 213 [in Ukrainian].

Котнюк Л. Г., Kiefer F.); 8) кількісні параметри (Бистрова Л. В., Капатрук М. Д., Линник Т. Г.); 9) граматики (Вольф Е. М.). Незважаючи на значні досягнення вітчизняної та зарубіжної лінгвістики у вивченні параметричних прикметників та стале зацікавлення вчених ними, не розв'язано й досі залишається низка проблем. Так, проблема польової семантики прикметників з їх широким діапазоном лексичної сполучуваності належить до недостатньо вивчених, хоча вони активно вступають в синонімічні та антонімічні зв'язки та відношення. Крім того, недостатньо висвітлена проблема адекватного перекладу та вибору лексичного відповідника з широкого кола синонімів, які входять до лексико-семантичної групи параметричних прикметників. Це зумовлено тим, що синоніми нерідко характеризуються тільки незначними семантичними і стилістичними відмінностями, про які зазвичай не здогадуються люди, що вивчають англійську мову, але які обов'язково потрібно знати перекладачеві, щоб зробити правильний вибір варіанта перекладу².

Актуальність нашого дослідження визначається спрямуванням сучасних лінгвістичних студій до вирішення проблем, пов'язаних з мовною картиною світу. На лінгвістичному ґрунті актуальним залишається спеціальне вивчення прикметників величини у перекладознавчому аспекті, а також визначення їх функціональних характеристик.

Мета наукової розвідки – описати англійські параметричні прикметники на позначення загального малого розміру та шляхи їх відтворення українською та російською мовами на матеріалі фільмів каналу BBC “The Blue Planet” та “Life”.

Мета цієї праці зумовлює вирішення таких **завдань**: визначити місце прикметників величини на позначення загального малого розміру у лексичній системі англійської мови та виявити особливості їх вживання; окреслити основні способи відтворення англійських параметричних прикметників на позначення загального малого розміру засобами інших мов (українською, російською); здійснити дистрибутивний аналіз, тобто проаналізувати основні тенденції сполучуваності досліджуваних прикметників.

Методи дослідження. Аналіз параметричних прикметників здійснений із застосуванням комплексного перекладознавчого, індуктивного та дедуктивного методів для узагальнення відібраного мовного матеріалу та виведення нових положень на основі загальновідомих; методу суцільної вибірки – для формування корпусу досліджуваного матеріалу; методу зіставного та перекладознавчого аналізу текстів оригіналу та перекладів й контекстуального аналізу; елементів кількісного аналізу – для визначення ступеня репрезентативності досліджуваного явища в фільмах каналу BBC “The Blue Planet” та “Life”; методу лінгвістичного опису – для безпосереднього дослідження явища в тексті, систематизації та узагальнення особливостей перекладу параметричних прикметників.

Матеріал дослідження був дібраний методом

суцільної вибірки із двох фільмів каналу BBC “The Blue Planet” та “Life”, які відповідно складаються із восьми та десяти серій по сорок п'ять хвилин кожна та їх перекладу, з яких виокремлено 1500 прикладів. Для відстеження витоків і специфічних рис та подальшого розвитку явища ми зверталися до етимології вказаних одиниць.

Наукова новизна праці полягає в тому, що це перше дослідження параметричних прикметників у вітчизняній англістиці, висвітлене у перекладознавчому аспекті. Крім того, визначено місце прикметників величини у лексичній системі англійської мови та виявлено особливості їх вживання, окреслено основні способи відтворення та причини залучення перекладацьких трансформацій, схарактеризовано основні класифікації параметричних прикметників та здійснено дистрибутивний аналіз. Новим є матеріал дослідження – англомовні фільми та їхній усний синхронний переклад, який ми зафіксували у письмовій формі. Перекладознавчий аспект розглянуто з погляду множинності текстів перекладу. Вперше проведено цілісний аналіз та встановлено особливості відтворення англійських параметричних прикметників.

Виклад основного матеріалу. Поняття розміру, що лежить в основі досліджуваної лексико-семантичної групи (далі ЛСГ) параметричних прикметників, відноситься до числа найважливіших категорій буття, що характеризує явища та предмети реальної дійсності. Будь-яка діяльність людини, її існування здійснюється в рамках певного простору і часу. Тому не викликає подиву той факт, що пізнавальна категоризація цих понять є досить важливою і спрямована на систематизацію даних про навколишнє середовище.

Беручи за основу класифікацію Т. Линник, ми розділили параметричні прикметники на мікрополя на позначення великого / малого загального розміру, великої / малої довжини, великої / малої висоти, великої / малої товщини, великої / малої ширини, великої / малої глибини. У нашій праці мова буде йти про параметричні прикметники на позначення малого загального розміру. Це мікрополе, порівняно з мікрополем на позначення загального великого розміру, представлено значно меншою кількістю номінацій. До синонімічного ряду “малий, невеликий” входять прикметники *little* та *small*. Останні, як це зазначається в багатьох дослідженнях, мають значні відмінності в емоційному плані, оскільки *small* – нейтральне слово і не має емоційного компонента, а отже, передає об'єктивну ознаку предмета, тоді як *little* – емоційно забарвлене і характеризує погляди мовця на певні предмети і виражає почуття людини щодо того чи іншого явища, предмета тощо³. Відомий ведучий-натураліст Девід Аттенборо використовує цікаві порівняння. Як відомо, порівняння будується на мовній основі. У ньому два явища наближаються на основі знайдених загальних ознак з метою кращого розкриття одного за допомогою іншого. Причому наближення ці об'єктивно значущі і в той же час індивідуальні: вони відбивають особливе бачення світу. Живаючи в художньому стилі порівняння, автор досягає творення

² Karaban V. I., Mejs Dzh. Teoriya i praktyka perekladu z ukraïnskoyi movy na anglijsku movu [Theory and practice of translation from Ukrainian into English], V.: Nova Kny`ga, 2003, P. 608 [in Ukrainian].

³ Lynnyk T. G. Parametrychni prykmetnyky i yix stanovlennya [Adjectives of dimension and their formation], K.: Naukova dumka, 1982, P. 198 [in Ukrainian].

образності: пояснення одного предмета або явища за допомогою іншого, подібного до нього, у якому потрібна авторові риса виступає дуже яскраво⁴. Як правило, об'єкт порівняння співставляється із загальновідомими речами. Автор першотвору порівнює створіння з канцелярськими приладами – *creatures smaller than a pin head* (1a), з об'єктами навколишнього середовища та частинами тіла людини – *it could drown in a drop, could sit comfortably on a finger tip* (2a). Іноді трапляються порівняння з певними видами тварин чи комах – *a million times smaller than T Rex, smaller indeed than some insects* (Life, II, 14:52). При відтворенні лексичної одиниці *small* залучаються лексико-граматичні трансформації. Так, у прикладі (2) *small* вживається двічі поспіль і, на нашу думку, щоб уникнути повторення слова перекладач у російському варіанті застосує зміну слова однієї частини мови на слово іншої (номіналізація): *small* – *размеры*, а в українському перекладі перекладач використовує еквівалент *крихітний*.

Параметричний прикметник *small* часто вживається з компаративними структурами, іноді вказана одиниця супроводжується прислівниками підсилювальної семантики, як-от:

(1a) *It's taken thousands of years to reach this size and it all began with creatures smaller than a pin head* (Life, VIII, 34:03).

(1б) *Аби досягти такого розміру знадобились тисячі років, а почалося усе зі створінь менших за голівку шпильки* (Життя, VIII, 34:03).

(1в) *Понадобились тисячі лет, чтобы достигнуть таких размеров, а всё началось с существа размером с булавоочную головку* (Жизнь, VIII, 34:03).

(2a) *The Brazilian pygmy gecko could sit comfortably on a finger tip, it's so exceptionally small that no other reptiles compete with it. It's so small that it has special problems with, for example, rain. It could drown in a drop* (Life, II, 15:11 – 15:40).

(2б) *Бразильський гекон-карлик може спокійно вміститися на кінчику пальця, він настільки маленький, що жодна рептилія не зрівняється з ним. Він настільки крихітний, що може втонути в дощовій краплі* (Життя, II, 15:11 – 15:40).

(2в) *Бразильський гекон может спокойно поместиться на кончике пальца, он меньше любой другой рептилии. Но размеры доставляют геккону другие проблемы. Например, дождь. Он может утонуть в дождевой капле* (Жизнь, II, 15:11 – 15:40)⁵.

Ми зафіксували вживання *small* зі словами на означення природних явищ: *tides* – *припливи* у конструкції *the more...the smaller*. Ми вважаємо, що в поданому прикладі має місце контекстуальна заміна, оскільки серед еквівалентів *small* такого відповідника немає. Переклад, на нашу думку, здійснено адекватно і повністю передає зміст речення. Напр.:

(3a) *So the more equatorial the location, the smaller the tides* (BP, VII, 27:27).

(3б) *Отже, чим ближче до екватора, тим слабші припливи* (Планета, VII, 27:27).

(3в) *Чем ближе к экватору, тем слабее приливы* (Планета, VII, 27:27).

Прикметник *little* вживається у випадках, коли йдеться про невелику частку чогось (невелику кількість): *little rest* (BP, III, 22:28), *little vegetation* (Life, II, 21:21), *little energy* (49). Крім того, у прикладі (3б, в) застосовується заміна слова однієї частини на слово іншої (адвербалізація). Напр.:

(4a) *It's travelling economy, wasting as little energy as possible as it glides through the waters of the tropics* (BP, III, 06:08).

(4б) *Подорожуючи до тропічних вод, він намагається витратити як можна менше енергії* (Планета, III, 06:08).

(4в) *Он двигается грациозно, стараясь затрачивать как можно меньше энергии во время своего полёта в тропические воды* (Планета, III, 06:08)⁶.

За загальною кількістю вживань лексем *little* та *small* мало чим відрізняються одна від одної. Але із значенням розміру конкретних фізичних об'єктів *small* вживається частіше за *little*. Крім цього, *small* часто вживається із збірними іменниками *group* (BP, VII, 45:35), *harem* (Life, X, 03:49), *community* (5), *pod* (BP, V, 45:10), *crew* (Life, I, 48:50), чим також відрізняється від *little*. Перекладається параметричний прикметник *small*, як правило, адекватно. Подекуди перекладач застосує лексико-граматичні трансформації, як-от в прикладі (5б), де помітно застосування лексико-граматичної трансформації компресії (вилучення слів), напр.:

(5a) *Chimpanzees in this small community of thirteen individuals use tools in a variety of ways* (Life, X, 41:39).

(5б) *Група шимпанзе, яка складається із тринадцяти мавп, використовує своє знаряддя праці по-різному* (Життя, X, 41:39).

(5в) *Эта небольшая семья из тринадцати шимпанзе используют орудие в самых разнообразных целях* (Жизнь, X, 41:39)⁷.

В нашому матеріалі здебільшого *small* вживається зі словами на означення представників флори та фауни, а саме: *fish* (BP, VI, 05:11), *crabs* (BP, VI, 12:47), *minkes* (BP, IV, 37:03), *plants* (BP, V, 13:40), *ringed seal* (BP, IV, 12:27), *primates* (Life, X, 17:01), *ants* (Life, VI, 43:10), *dogfish sharks* (BP, VII, 17:40), *anemones* (BP, V, 06:00). Головним еквівалентом до слова *small* здебільшого виступає прикметник *маленький* (невеликий), втім, використовуються і інші відповідники, як-от: в російській мові стосовно розміру риби: *the clownfish, a small resident* (Life, IV, 35:52) – “рыба-клоун, мелкий обитатель” (Жизнь, IV, 35:52), в українській мові часто використовується відповідник *крихітний*. Напр.:

(6a) *Although, these polyps look like small anemones,*

⁴ Oliver E. A. Prilagatel'nye so znacheniem razmera v sovremennom anglijskom yazyke (small, little, large, big, great) [Adjectives of dimension in modern English (small, little, large, big, great)]: avtoref. diss. ...kand. filol. nauk : 10.02.04. L., 1954, P. 18 [in Russian].

⁵ A BBC / Discovery Channel: Life (series 1 – 10): Co-production series producer Martha Holmes, producer Michel Hanton, producer Rupert Barrington, Adam Chapman, Martha Holmes, Neil Lucas, Patrick Morris, Ted Oakes, narrated by David Attenborough, music composed by George Fenton, 2009 [in English].

⁶ A BBC / Discovery Channel: Blue Planet (series 1 – 8): Co-production series producer Alastair Fothergill, producer Alastair Fothergill, Andy Byatt, Martha Holmes, editor Martin Elsbury, cameraman Rick Rosenthal, narrated by David Attenborough, music composed by George Fenton, music performed by BBC concert orchestra, titles music sung by Magdalen College Choir, 2001 [in English].

⁷ A BBC / Discovery Channel: Life (series 1 – 10)..., op. cit.

they're about to change into something else (BP, V, 06:00).

(6б) Хоча ці поліпи схожі на **крихітні** актинії, вони скоро перетворюються на щось інше (Планета, V, 06:00).

(6в) **Эти крошечные** полипы напоминают актинии, они готовы превратиться в нечто другое (Планета, V, 06:00)⁸.

Аналіз *little* та *small* з погляду їх вживання з релевантними в полі розміру семантичними класами іменників засвідчує, що при поєднанні з назвами осіб *little* вживається частіше, коли набирає додаткового оцінного характеру, а *small* – тоді, коли комбінується сема “розмір” з семою “вік”. Прикметник *small* також частіше за *little* позначає розмір неживих предметів, зокрема частин тіла. За спостереженням багатьох дослідників, *small* вживається здебільшого тоді, коли необхідно наголосити на малому розмірі предмета чи створіння, коли ж просто констатується факт незначної його величини, вживається *little*. Інколи можлива взаємозаміна *little* на *small* при наявності емоційно та стилістично нейтрального контексту. Але, як зазначає В. І. Шаховський, заміна неможлива, коли наявний контекст, який конкретизує малий розмір предмета, в цьому випадку вживається лише *small*.

Параметричний прикметник *tiny* характеризується найбільшою семантичною близькістю до центральних слів мікрополя *small* та *little* з групи периферійних слів. Він може позначати вік, важливість чого-небудь, може виражати інтенсивність прояву при поєднанні зі словами, що називають звуки, вказувати на обсяг і найголовніше – *tiny*, порівняно з попередніми прикметниками, передає значення найекспресивніше⁹.

Помітною є тенденція його вживання з великою кількістю компаративних структур, що притаманне і досліджуваному раніше прикметнику *small*. Для *tiny* характерними є такі порівняння, як *tiny shrimp are no bigger than grains of rice* (BP, VI, 18:15), *tiny frog, only the size of a fingernail* (Life, I, 36:17), *tiny algae much smaller than a pinhead* (6). Інколи у порівнянні можуть вказуватися метричні характеристики об'єкта, як-от: *tiny jellyfish less than 3 millimetres* (BP, V, 06:17). Переклад таких структур може відбуватися адекватно, на зразок: *маленькі креветки розміром з рисове зернятко* (Планета, VI, 18:15); *крошечные раки-щелкуны размером с рисовое зёрнышко* (Планета, VI, 18:15); *невелика земляна жаба, розміром з ніготь* (Життя, I, 36:17); *крошечная лягушка, размером с ноготь* (Жизнь, I, 36:17); *маленькі медузи в діаметрі менше 3 мм* (Планета, V, 05:32); *маленькие медузы, их диаметр меньше 3 мм* (Планета, V, 06:17). Інколи має місце контекстуальна заміна, що покращує переклад, оскільки реалії різних країн та мов відрізняються, тому в таких випадках перекладач повинен підібрати еквівалент згідно з реаліями та нормами своєї країни. Напр.:

(7а) *These are phytoplankton, tiny floating algae each much smaller than a pinhead* (BP, V, 05:32).

(7б) *Це – фітопланктон, мікроскопічні водорості, що за розміром не більше за макове зернятко* (Планета,

V, 05:32).

(7в) *Это – фитопланктон, микроскопические водоросли, размером меньше булавочной головки* (Планета, V, 05:32)¹⁰.

Синонімічний ряд українських відповідників прикметника *tiny* є широким, на відміну від попередньо досліджуваних прикметників *large* та *small*. При відтворенні вказаного прикметника ми зустрічали такі еквіваленти як: в українській мові – маленький (Планета, VIII, 07:32), малесенький (Планета, II, 37:54), найдрібніший (Планета, IV, 19:46), крихітний (Жизнь, IV, 05:32), невеличкий (Планета, II, 37:54); в рос. – крошечный (Жизнь, IV, 05:32), микроскопический (Планета, V, 17:49), мельчайший (Жизнь, IV, 46:15), маленький (Планета, VIII, 07:32), мелкий (Планета, IV, 19:46), малейший (Планета, II, 37:54). Напр.:

(8а) *They feed on the tiniest creatures, including snapper eggs* (Life, IV, 46:15).

(8б) *А харчуються вони найдрібнішим планктоном, у тому числі й ікрою люциана* (Життя, IV, 46:15).

(8в) *А питаются они мельчайшим планктоном, в том числе и икрой люциана* (Жизнь, IV, 46:15)¹¹.

З найбільш частотних слів периферії слід вказати на *minute*, *microscopic*, *miniature*, *slight*. Найближче за кількістю значень до *tiny* стоїть *minute*, яке може позначати кількість, вказувати на важливість, масштабність, оцінку особи. Менш виразно емоційність проявляється у рідковживаних *microscopic* та *miniature*. *Microscopic* вживається досить часто з іменниками, що позначають рослини, мікроорганізми, водорості, в той час як *miniature* тяжіє до слів, які означають розміри людей (особливо жінок), живих створінь. Напр.:

(9а) *In fact, the damp sand is packed with microscopic life* (BP, VII, 06:22).

(9б) *Фактично, вологий пісок сповнений мікроорганізмами* (Планета, VII, 06:22).

(9в) *Но на самом деле, влажный песок кишит микроорганизмами* (Планета, VII, 06:22).

Slight – емоційно нейтральне слово, вживається спорадично. У нашому матеріалі *slight*, так само як і його синонім *minute* виявляє надзвичайну сполучуваність зі словами, які означають коливання, рухи у воді: *slight movements* (BP, VII, 27:33) та *minute movements* (BP, VII, 36:14) – “найменші коливання” (Планета, VII, 27:33), “малейшше движения” (Планета, VII, 36:14). *Miniature* в матеріалі вживається зі словами, що означають тварин, наприклад, акул: *miniature shark* (BP, V, 38:04) – “мініатюрна акула” (Планета, V, 38:04), “миниатюрная акула” (Планета, V, 38:04), відтворюється адекватно. Напр.:

(10а) *A fully formed miniature shark swims here* (BP, V, 38:04).

(10б) *Це повністю сформована мініатюрна акула* (Планета, V, 38:04).

(10в) *Это полностью сформированная миниатюрная акула* (Планета, V, 38:04)¹².

⁸ A BBC / Discovery Channel : Blue Planet (series 1 – 8)..., op. cit.

⁹ Havkina O. M. Dopomizhni mikropolya zagal'nogo polya parametry`chnosti v ukraïns'kij movi [Auxiliary microfields of the general field of parametricity in the Ukrainian language], Visny`k Prykarpatskogo nacional'nogo un-tu im. V. Stefanyka [Bulletin of Precarpathian National University named after V. Stefanyk], Ivano-Frankivs'k, 2007, P. 253 [in Ukrainian].

¹⁰ A BBC / Discovery Channel: Blue Planet (series 1 – 8)..., op. cit.

¹¹ A BBC / Discovery Channel: Life (series 1 – 10)..., op. cit.

¹² A BBC / Discovery Channel: Blue Planet (series 1 – 8)..., op. cit.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, параметричні прикметники мікрополя на позначення малого загального розміру *small, little, tiny, minute, microscopic, miniature, slight* відтворюються при перекладі адекватно. На відміну від інших параметричних прикметників цього ж мікрополя, *small* та *tiny* вживаються з великою кількістю компаративних структур. Здебільшого помічено використання таких лексико-граматичних трансформацій при перекладі, як заміна слова однієї частини мови на слово іншої (номіналізація, адвербалізація), лексична (контекстуальна) заміна, смисловий розвиток, антонімічний переклад. Крім цього, *small* часто сполучається із збірними іменниками та словами, що означають представників флори, фауни. Багато сучасних дослідників зазначають, що параметричні прикметники *small* та *little* мають значні відмінності в емоційному плані, зауважуючи, що *small* є нейтральним та передає об'єктивну ознаку предмета, а *little* є емоційно забарвленим та передає скоріше почуття людини стосовно того чи іншого явища. На відміну від вище згаданих прикметників, *tiny* має ширший ряд відповідників, до того ж при його перекладі рідко застосовуються лексико-граматичні трансформації. **Перспективним** вбачається проведення порівняльного аналізу стилів Девіда Аттенборо з іншими авторами фільмів подібного жанру, виявлення особливостей вживання параметричних прикметників та способів їх перекладу, які залучаються для опису як живих, так і неживих істот, дослідження особливостей вживання та способів перекладу лексичних одиниць усіх мовних рівнів поля параметричності, а саме: іменників, дієслів; аналіз мікрополя середнього та однакового розмірів та з'ясування особливостей їх вживання в сучасній англійській мові.

Nataliia Berehovenko, Nataliia Demchenko. Peculiarities of use and methods of translation of English adjectives of dimension to denote the general small size (based on the films of the BBC channel "The Blue Planet" and "Life"). Aim of investigation. This scientific research aims to describe English adjectives of dimension to denote the general small size and ways to reproduce them in Ukrainian and Russian based on BBC films "The Blue Planet" and "Life". **The main research methods** are a complex translation, inductive and deductive methods for generalization of the selected language material and derivation of new provisions on the basis of well-known ones. In addition, the method of continuous sampling was also used – to form the body of the studied material; method of comparative and translation analysis of original texts and translations and contextual analysis; method of linguistic description – for direct study of the phenomenon in the text, systematization and generalization of adjectives of dimension translation features. **The scientific novelty** of the article is that, despite the significant achievements of domestic and foreign linguistics in the study of English adjectives of dimension, the problem of their field semantics with a fairly wide range of lexical compatibility still remains insufficiently studied. Therefore, this study highlights the problem of adequate translation and selection of a lexical equivalent from a wide range of synonyms that are part of the lexical and semantic group of adjectives of dimension. Also new is the research material –

English-language films and their simultaneous interpretation, which we recorded in writing. **Conclusions.** Thus, adjectives of dimension of the micro field to denote the small overall size such as *small, little, tiny, minute, microscopic, miniature, slight* are translated in an appropriate way. Unlike other adjectives of dimension of the same micro field, *small* and *tiny* are used with a large number of comparative structures. Adjective of dimension *small* is often combined with collective nouns and words meaning representatives of flora and fauna. In contrast to the above-mentioned adjectives, adjective of dimension *tiny* has a wider range of equivalents, lexical and grammatical transformations are rarely used in its translation. In addition, the article identifies differences in the structures of the conceptual space of English adjectives of dimension to denote the general small size. Besides this, the basic stylistic and semantic differences between English adjectives of dimension that belong to the same micro field are established. The main methods and translation techniques of the adjectives of dimension to denote the general small size from English into Ukrainian and Russian are determined. The use of such lexical and grammatical transformations in translation as replacement of a word of one part of speech with a word of another (nominalization, adverbialization), lexical (contextual) replacement, semantic development, antonymous translation is mostly noticed.

Keywords: dimension, adjective, translation, semantics, film, translation transformations.

Береговенко Наталія – асистент кафедри романо-германської філології факультету права та лінгвістики Білоцерківського національного аграрного університету. Працює над темою кандидатської дисертації: «Англійські параметричні прикметники: перекладознавчий аспект (на матеріалах фільмів каналу BBC "The Blue Planet" та "Life")». Коло наукових інтересів: прагматика, лексикологія, семантика, перекладознавство. Автор більше 20 наукових праць, навчального посібника «Лінгвокраїнознавство країн першої іноземної мови (англійська)».

Berehovenko Nataliia – Assistant Lecturer at Law and Linguistics Department of Bila Tserkva National Agrarian University. At present moment, author is working on her PhD thesis on the topic: "English adjectives of dimension: translation aspect based on the BBC documentaries The Blue Planet and Life". Research interests: pragmatics, lexicology, semantics, translation studies. Author of more than 20 scientific papers, the textbook "Cultural studies – English speaking countries".

Демченко Наталія – асистент кафедри романо-германської філології факультету права та лінгвістики Білоцерківського національного аграрного університету. Коло наукових інтересів: семантика, когнітивна лінгвістика, викладання іноземної мови за професійним спрямуванням. Автор близько 30 наукових праць. Співавтор методичних рекомендацій, посібника, практикуму.

Demchenko Nataliia – Assistant Lecturer at Law and Linguistics Department of Bila Tserkva National Agrarian University. The range of scientific interests include semantics, cognitive linguistics, teaching a foreign language for professional purposes. Author of about 30 scientific works, co-author of methodical recommendations, textbook, workshop.

Received: 22.01.2021

Advance Access Published: March, 2021

© N. Berehovenko, N. Demchenko, 2021